

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΑΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῶν προθέσεων συντάξει ἡ σίτις. ἐξενίκησεν. Ἡ ἀπὸ παρὰ Θεοφ. Χρον. 75,25 ἀπὸ Ἀντιόχειας, 428,1 ἀπὸ δεκάτην, Πορφ. 211 ἀπὸ τὴν μέσην, 580 ἀπὸ Ἰσπανίας, Λέων Γραμμ. 232,18 ἀπὸ ὧρας πέμπτην, ἡ μετὰ (ἀντὶ μετὰ γεν.) παρὰ Θεοφ. 174 μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, ἡ σὺν παρὰ Προδρ. 3,634 σὺν τὴν ζήτησιν, ἡ ἀντὶ παρὰ Διοσκ. 3,33 ἀντὶ τὰς ἐκλύσεις καὶ λειποθυμίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ παλαιὰ προσωπικὴ δοτικὴ ὡς τὸ πολὺ διὰ προθέσεων μετ' αἰτιατικῆς ἀνάλυται, ὥστε συνηθεστέτη ἐγένετο ἡ μετὰ προθέσεων χρήσις τῆς αἰτιατικῆς, καὶ τὸ τελικὸν δὲ καὶ ἀναγκαστικὸν αἷτιον δι' αἰτία. ἀντὶ διὰ δοτικ. μετὰ τῆς ἐπὶ ἐκφέρεται. Ἀποκρ. Εὐαγγέλ. 147 ἡπόρησεν ἐπὶ τοσαύτην ἀπολογία (ἀντὶ ἐπὶ τοσαύτην), Ψαλμ. 17 τοὺς ἐπαρισταμένους ἐπ' ἐμὲ (ἀντὶ ἐπ' ἐμοί), Ἀποκρ. Εὐαγγέλ. 283 διεμερίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς τὰ ἱμάτια (ἀντὶ ἑαυτοῖς, πρβλ. Εὐαγγέλ. Ἰωανν. 19,24 διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, ὡς ἐν Ψαλμ. 22,18), Ἀπόκρ. Πρξ. 34 ἀρμόζει εἰς τοῦτον (ἀντὶ τοῦτοις), Ψαλμ. 118 ἀγαλλιάσσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγια σου, ἦρεσα ἐπὶ τὰ κρίματα (ἀντὶ ἐπὶ τοῖς λόγοις. . . ἐπὶ τοῖς κρίμασι). Παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς μάλιστα δύναται τις ἀπταιστως νὰ εἴπῃ καθόλου ὅτι προτιμᾶται ἡ μετ' αἰτία. σύνταξις τῶν προθέσεων. Μελ. 133 ἀκούσασα διὰ τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα (ἀντὶ περὶ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός), Σπαν. 8 τίς ἡλίπισεν εἰς κύριον (ἀντὶ ἐπὶ κυρίῳ, ὡς ἐν Ψαλμ. 10 ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα), 109 ὅστις εἰς ἄνθρωπον θαρρεῖ (ἀντὶ ἐπὶ ἀνθρώπῳ ἐλπίζει), 66 εἰς τὴν καρδίαν σου θέε το τοῦτο (ἀντὶ ἐν τῇ καρδίᾳ), 82 εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα κίρται, 216 οὐκ ἠρέσθη εἰς τὴν βουλήν, 244 ἔχε εἰς τὸν ροῦν σου πρ' αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ Σπανέξ (ιζ' ἢ ιβ' αἰῶνι) καὶ μετὰ αἰτία. ἀπαντᾷ, 210 ἀπέμεινε μετὰ τοὺς οἰκείους του (ὥστε ἀντὶ μετὰ μετὰ γενικ. ἐλήφθη ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις μετὰ μετὰ αἰτία, ἐξ οὗ μετὰ αἰτία, μετὰ τῶν φέλων=μετὰ τοὺς φέλους=μετὰ τοὺς φέλους), ὡς καὶ παρὰ Ροβόκ. 2 μετὰ τὸν ἀφέντην σου, 17 χαίρεται μετὰ ταῦτα, 19 ἔχε τὸν ροῦν σου πάντοτε μετὰ ὅλην σου τὴν καρδίαν, 82 νὰ δικασθῇ μετὰ ταύτην (ἐν ᾧ ἐν 88 νὰ δικασθῇ μετὰ σοῦ, ἀντὶ διὰ θ, δικασθῇ, καὶ ἐν 93 ἂν ἔχῃς ὑπόθεσιν καὶ κρίσιν μετὰ πτωχὸν καὶ ταπεινόν), καὶ παρὰ Προδρ. 111 μετὰ τὰ συγχρογνίσματα, 241 καὶ τὸ τραπέζιν ἔστησαν μετὰ τὴν ἐξόπλισίν του. Καὶ ἡ χρονικὴ δοτικὴ ἀντικατεστήθη δι' αἰτιατικῆς ἄνευ τῆς σημασίας τῆς ποσότητος. Ἐξοδ. 9,18 ἐγὼ ἔω ταύτην τὴν ὥραν. Εὐαγγέλ. Ἰωανν. 452 ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην αὐτὸν ὁ πυρετὸς ἀγῆκεν. Οὕτω καὶ ἐν τῇ καθωμιαμένη ἀπέθατε τὸν Ἀγρουστον, ἦλθε τὴν Πέμπτην, ἔφυγε τὴν

παραμονήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εἰς, ὡς τὰς τρεῖς ἡλθε, ὡς τὰς πέντε φέγει, ὡς καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐνίοτε εἰς παρὰστας χρονικοῦ ὁρίου, ὡς Ξενοφ. Ἀναβ. 1,7, ἐδόκει εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω ἦξιν βασιλέα (=μέχρι τῆς ἐπιούσης), 2,3,25 εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε, Ἡροδ. 1,52 ἐς ἐμὲ (=μέχρι τῶν χρόνων, τῆς ἐποχῆς μου).

Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται δι' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος ὡς ἐπὶ τοῦ ἀορίστου, μὴ κλέπτῃς, μὴ λέγῃς κτλ., ὅπως μὴ κλέψῃς, μὴ εἴπῃς κτλ. Ἡ χρῆσις αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς κοινῆς διχλέκτου περιόδου. Τοβ. 3,3 μὴ με ἐκδικῇς. Ἰερ. 7,6 ὁπίσω θεῶν ἀλλοτριῶν μὴ πορεύῃσθε εἰς κακὸν ἔμωρ. (Πλείστα παραδείγματα ἐκ μεταγενεστέρων βλέπε ἐν Λογίῳ Ἑομῇ 159 Κ. Κόντου).

Ἀντὶ τῆς τελικῆς μετοχῆς τῶν παλαιῶν τίθεται ἀπαρεμφ. παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Εὐαγγέλ. Ματθ. 2,2 ἡλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ, 5,17 μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. 28,29 ἡλθεν ὡδε βασιλεῖσαι ἡμᾶς. 9,13 οὐ γὰρ ἦλθον καλεῖσαι δικαίους. Ἐπιστολ. Κορινθ. Α', 1,17 οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' ἐναγγελί-ζεσθαι. (Βλέπ. πλείστα παραδείγματα ἐκ τῆς Γραφῆς ἐν Winner Gramm. d. n. Sprach. 26 ἐφξ.). Kaibel Inscript. 1093 ἐνθάδε ἦλθα ἀγῶνα ἰδεῖν. Ἀποκρ. Πρξ. Ἀποστ. 96,4 ἦλθον πληροφορησάμενοι ἡμᾶς. Καὶ αἱ κατηγορηματ. δὲ μετοχαὶ τοῦ φθάνω, τυγχάνω κτλ. δι' ἀπαρεμφ. ἀντικατεστήθησαν, ἔφθασεν εἰπεῖν, ἔτυχεν ἰδεῖν κτλ. ἐξ ὧν τὰ τῆς καθωμιαμένης ἔτυχε νὰ εἶναι, τὸν ἦρα νὰ κοιμᾶται, τὸν εἶδα νὰ παίζει, τὸν ἦκουσα νὰ λέγῃ κτλ.

Καὶ οἱ περὶ τὴν σύνθεσιν κινύονες τῶν παλαιῶν παρημελήθησαν. Καὶ πρῶτον μὲν παρατηρεῖται ὁ ἀντικανονικὸς ἀναδιπλασιασμὸς τῶν μὴ ἀπὸ προθέσεων συνθέτων. ὠροματοπεποιημένος, ἡθοπεποιήται, ἐρωτοπεποιημένος, μεμελοπεποιημένος, ὠδοπεποιημένος κτλ., περὶ ὧν βλέπ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Σωκράτει 1,504 κεξ. (πρὸς τὸ ὠδοπεποιημένος πρβλ. τὸ ἐν Ξενοφ. Ἀναβ. 5,3,1 ὠδοποιημένη καὶ Ἑλλ. 5,4,39 ὠδοποιημένη), ἔπειτα ἡ σφαλὲρὰ κατασκευὴ τῶν συνθέτων, ὧν πρῶτον μὲν συνθετικὸν εἶναι πᾶν ἄλλο πλὴν προθέσεως, δεύτερον δὲ ῥῆμα, δυσαρέσκω, δυσαρεσκόμενοι, ἀφρογτίσαντες, συγχροστενάεις (Σπαν. 313), συγχρομυρμουρίζεις (Πρόδρομ. 1,137), τριχομαδίζεσαι (αὐτόθ. 124). Κατὰ τὴν ἀνθελληνικὴν τῆς τῆς σύνθεσιν καὶ ἡ νῦν καθωμιαμένη ἐσχημάτισε κακοτρώγω, καλοπίνω, ἀρεβοκατεβαίνω, πηγαιροέρχομαι, μπαινοβγαίνω, ἀναιροκλείω, κλωθογυρίζω, χοροπηδῶ κτλ., περὶ ὧν βλέπ. Κ. Κόντον ἐν Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσιν 258 κεξ.

Ἐν τέλει σημειοῦσθω ὅτι οἱ τύποι ἦτο, ἡμην, ἡμεθα εἰναι συνήθης ἐν τῇ Διχθήκῃ (βλέπε Winer Gramm. d. neut. Sprach. 28 καὶ Μυροφούδην ἐν Δοκιμῷ 45 καὶ 112).

(*) Ἰδε ἀριθ. 7, σελ. 126—127.

Ἐκ τούτων ἀριδύλως καταφαίνεται, ὅτι τὰ ποιητικὰ τῆς καθωμιλημένης¹ γλώσσης φαινόμενα ἀρχὴν καὶ γένεσιν ἔχουσι τὴν ἀπὸ τοῦ 300 π. Χ. ἀπανταχοῦ τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου ἐπικρατήσαντι Κοινῇ διέλεκτον, ὅπερ περιτρυφῶς ἀποδείκνυσιν ὅτι

ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡς πρὸ Χριστοῦ οὕτω καὶ ἀπὸ Χριστοῦ διὰ τῶν μέσων μέχρι τῶν νεωτέρων αἰώνων ἔζη, ἀντικρὺ δὲ σφαλερὰν ἐλέγχει τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα βραδὺν ἀπέθανε θάνατον, ἣν ὁ Heyse ἐν τῷ πονήματι *Sy stem der Sprachwissenschaft* ἀπεφάνητο.

Μ. Γ. ΚΕΦΑΛΑΣ.

1) Περὶ τοῦ ἀριδύλουτος εἰς τὴν νῦν γλῶσσαν ὀνόματος. ἂν πρέπει νὰ λέγηται καθωμιλουμένη ἢ καθωμιλημένη, ὁ μὲν πολὺς Κ. Κόντος ἔγραψεν ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς παρατηρήσεσι 1—3, ὁ δὲ πολὺς τῶν Δ. Θερσινδρὸς ἐν τῷ Ἀδαμαντίῳ Κοραῖ Ἀ', 410—413. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τούτοις διὰ τὸ δυσπρόσιτον τοῦ βιβλίου ἀγνωστα ἴσως τοῖς πολλοῖς τυγχάνουσι μεταγράφου ὁδὸς αὐτά. «Τὸ καθωμιλημένη εἶναι τεχνικὸς ὅρος τῶν γραμματικῶν, σημαίνων τὴν συνήθειαν· ἡ λέξις δὲ αὕτη ἀπαντᾷ οὐχὶ ὀλίγαις παρὰ τοῖς γραμματικοῖς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Βυζαντίου, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐν ταῖς Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου εἰς τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν τοῦ Ὀμήρου. Τὸ καθωμιλημένη γλῶσσα δηλοῖ ὅτι καθέστηκεν ἡρῶν τοῦ ὁμίλου, ἐπομένως εἶναι κοινή, δημιώδης, συνήθης. Ὅπως λέγομεν τετριμμένον ὄνομα καὶ οὐχὶ τριβόμενον, ἀνειμένῃ περιόδῳ καὶ οὐχὶ ἀνειμένῃ, ἀναθεβλημένος χορδὸς καὶ οὐχὶ ἀναβαλλόμενος, τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ εἴπωμεν καθωμιλημένη, γλῶσσα οὐχὶ καθωμιλουμένη, πλὴν εἰ μήτις προσάψῃ τῇ λέξει σημαίνουσαν ὅλως ἀλλότριον αὐτῆς. Ἡ σημερινὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸ ἀπλοῦν ὁμιλῶ, οὐχὶ δὲ τὸ καθωμιλῶ ἐπὶ τοιαύτης σημασίας· πρὸς δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας ὅτι τὸ καθωμιλουμένη εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ τὸ ὁμιλουμένη δύναται τις πάλιν νὰ ἀντείπῃ, τίς ἡ χεῖρα τῆς προθέσεως κατὰ; Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐγράψαμεν πρὸ ἐκκαίσεως ἐνικυρίου, ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν Γλωσσικῶν Παρατηρήσεων τοῦ καθηγητοῦ Κόντου. Τὰ ἐναντία τούτων φρονῶν ὁ καθηγητὴς Βερναρδάκης ἐν τῷ Ψευδαττικισμῷ Ἐλέγγῳ συνηγορεῖ διὰ μακρῶν ὑπὲρ τοῦ καθωμιλουμένη γλῶσσα, δογματίζων ὅτι «ἡ φράσις καθωμιλουμένη ἐλληνικὴ ἢ καθωμιλουμένη γλῶσσα, ἀρ' ὅτου γίνεται χρῆσις αὐτῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει, οὐδέποτε ἐσθίμηνεν ἢ γενομένη κοινή, ἀλλὰ μόνον κοινῶς ὁμιλουμένη ἢ καὶ ἀπλῶς ὁμιλουμένη, οὐδὲν δ' ἄλλο». Ὁ κ. Βερναρδάκης ἐρωτᾷ, «εἰναι δύνατον νὰ εἴπῃ τις γλῶσσα καθωμιλημένη;» «Ὁχι», ἀποκρίνεται, «καὶ ἂς τὸ λέγῃ ὅχι ὁ Εὐστάθιος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀλάνθαστος Πάπας». Ἀλλ' ὅμως πολλοὶ τῶν ἀρχαιότερων λογίων προτίμησαν τὸ καθωμιλημένη αὐτὴ καθωμιλουμένη. Αὐτὸς ὁ κ. Βερναρδάκης ἔγραψε ἐν σ. 140—141 τοῦ Ἐλέγγου «Ἐν ἔτει 1831 ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ βιβλίον φέρον τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν Ἡρωδίκων ὁ ἡμῶν γόργιαι, μετενεχθεῖσα εἰς τὴν καθωμιλημένην φωνὴν ὑπὸ Π. Ν. Δαρβάρως. Βεβλῖος καὶ ὁ λόγιος οὗτος Ἑλλήνι μεταχειρίσθη τὸν παρακείμενον διότι εἶχεν ἐν κύλῳ ἐν τῇ ἀκοῇ τὰς εἰσθητικὰς φράσεις, ἀλλὰ τὸ παρὰδειγμά του δὲν ἐμυμήθη κανεὶς ἔκτοτε μέχρις ἐσχάτων». Καὶ ἐν τέλει. «Καὶ ὁ μὲν Δάρβωρος ἔγραψε καθωμιλημένη, ἀλλ' οἱ ἐπίλοιποι πάντες ἐκτός τοῦ Δαρβάρως Ἑλλήνες ἔγραψαν καθωμιλουμένη. Τὸς εἶρε τὸ ὁρθόν, ὁ λογιώτατος Δάρβωρος ἦν τὸ σύνολον τῶν λογίων, ὅπερ εἶχε χειραφετήσῃ ἀπὸ τῆς πνευματικῆς δουλείας ὁ κάλαμος τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῖ;» Χωρὶς τοῦ ἐλαγίστου ὅκνου ἀποκρινόμεθα ὅτι τὸ ὁρθὸν εἶρεν οὐχὶ ὁ Δάρβωρος ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κοραῖς, ὅστις ἐν τῇ 345 σελίδι τῶν κριτικῶν αὐτοῦ σημειώσεων εἰς τὰ Αἰθιοπικὰ τοῦ Ἡλιοδώρου προτρέπει τοὺς φιλομύσους τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐπιδοῶσιν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὰς παρακλειόμενος. «Ἀλλως γὰρ ἂν κενόσπουδαι

Η ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΧΑΡΙΤΩΝ

(ΜΥΘΟΣ).

Ἐν ἄνθρωπῳ μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Συδάρως κατὰ γέρον, φημιζόμενος ἐπὶ συνέσει. Οὗτος εἶχεν ἀποδεχθῇ τοὺς λόγους τοῦ Πυθαγόρα, πλέον δ' ἢ ἀπαξ Ἐμπεδοκλῆς ὁ ἀκραγαντινὸς ἐπεχείρησε ταξείδιον ἵνα φιλοσοφήσῃ παρ' αὐτῷ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦν Εὐφορίων, καλλιερῶν δ' οὗτος τοὺς κρίνους καὶ τὴν ἱεροβοτάνην τοῦ κηπαρίου αὐτοῦ, ἠσχολεῖτο εἰς τὸ συμβιβάζειν τὰ ἦθη αὐτοῦ πρὸς τὴν φύσιν. Οἱ δύο δοῦλοι αὐτοῦ ἐζήτησαν ἀπ' αὐτοῦ προῖκον τινὰ τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Σύβαριν καὶ πανηγυρίσωσι τὴν ἐορτὴν τῶν Χαρίτων, ἧς ἡ ἡμέρα προσήγγιζεν.

— Ἐπιθυμῶ τοῦτο, ἀπήντησεν ὁ σοφός. Δὲν πρέπει ποσὺς νὰ παραμελῶμεν τὰς τῆς τέρεως θεότητας. Ἡ πρώτη τῶν τριῶν Χαρίτων κρατεῖ ἐν χερσὶν ὀστᾶριον, δι' οὗ ποιεῖ ἡμῖν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ση-

εῖν ἡ περὶ τὰς λέξεις ἔρευνα. . . . προτρέπων αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκριβὴ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς κατανόησιν. Ἦς ἂν, οὐδὲ τὴν καθωμιλημένην ταύτην τῶν Γραικῶν γλῶτταν δεόντως ἐπαινοῦσθαι οἶόν τε». Ἐπειδὴ ὁ κ. Βερναρδάκης ἐκφράζει ὑπόνοιαν (σελ. 474) ὅτι ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων πρῶτος ὁ καθηγητὴς Οἰκονομίδης μεταχειρίσθη τὸν παρακείμενον καθωμιλημένη, «ὁπόθεν, φαίνεται, ἀπεμυμήθησαν αὐτὸν ἄλλοι τε καὶ ὁ κ. Κόντος» λέγει ὁ κ. Βερναρδάκης εἰκῇ καὶ ἀβυστανίστως κρίνοντες μὲν περιττὸν νὰ μεταγράψωμεν ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ Κοραῖ πάντα τὰ χωρία, ἐν οἷς ἀπαντᾷ τὸ καθωμιλημένη, ἀκούονθα δὲ εἰς τὸ ἦρῃ μνημονεύθην ἐν σελ. 345 τῶν Αἰθιοπικῶν, εἰς τὸ ἐν σελ. 133 τῶν αὐτῶν Αἰθιοπικῶν «οἱ διαφέρει μάλιστα τὰ τοιαῦτα, ἵνα διορθῶν τὴν καθωμιλημένην γλῶτταν σπουδάζοντες μετὰ κρίσεως τοῦτο καὶ προσοχῆς μεγίστης πράττωσι», καὶ εἰς τὸ ἐν σελ. 135 τῶν αὐτῶν Αἰθιοπικῶν «εἰς τὴν καθωμιλημένην γλῶτταν Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή ἐγίνετο τὸ θάλαμα τοῦ Διός». Ἐντεῦθεν γίνεται ἐμφανὲς ὅτι πρῶτος ὁ Κοραῖς καὶ οὐχὶ ὁ Οἰκονομίδης, ὡς παντοῖα λέγων διατείνεται ὁ κ. Βερναρδάκης, ἐνεκαίνιστε πάλιν τὸν τεχνικὸν ὅρον τῶν παλαιῶν γραμματικῶν, γράψας ἀπειράκις καθωμιλημένη γλῶσσα, καὶ ὅτι οἱ προκρίνοντες νῦν τὸ καθωμιλημένη αὐτὴν τοῦ καθωμιλουμένη οὗτε δορυφόρο τοῦ λογιωτάτου καὶ σχολαστικοῦ Δαρβάρως καθίστανται οὔτε ἀντλοῦσι τὴν σοφίαν αὐτῶν ἐκ τῶν Γλωσσικῶν Παρατηρήσεων τοῦ κ. Κ. Κόντου, ὡς διαβορεῖ ὁ κ. Βερναρδάκης οὐκ ἔχων τί ἄλλο θὰ εἴπῃ. ἀλλ' ἀπλῶς ζηλωταὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν λογίων οὗς ἦρῃ ἀπὸ τοῦ 1801, ὑπομνηματίζων τοῦ Ἡλιοδώρου τὰ Αἰθιοπικά, ὑπερύπως χάριν τῆς ἀνακαινίσσεως τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ὁ φιλαλήθης καὶ φιλεισθημὸν τοῦ ἀθανάτου Ἀδαμαντίου Κοραῖ «κάλαμος».